

Carențele guvernării în perioada interbelică

Bogdan Bucur, *Sociologia proastei guvernări în România interbelică*, Editura RAO, București, 2019, 728 pp., ISBN: 978-606-006-289-9

Foarte mulți istorici au avut ca reper intelectual, mai ales după 1989, democrația din perioada interbelică. Profesorul Bogdan Bucur propune o altă abordare în lucrarea sa intitulată *Sociologia proastei guvernări în România interbelică*. Ceea ce face ca volumul de față să fie excepțional, prin metodă și abordare, este faptul că pentru prima dată, într-o carte științifică românească, este asumată și demonstrată ipoteza lucrării și anume că România Mare a guvernat provinciile unite la 1918 mai prost decât vechile imperii. Astfel, România Mare a administrat mai prost Basarabia decât Imperiul Țarist, mai prost Bucovina decât Imperiul Austriac, mai prost Transilvania decât Ungaria.

După publicarea volumului de documente de arhivă cu titlul *Jean Pangal, documente inedite: 1932-1942: contribuții la analiza rețelelor sociale istorice* (București, Editura RAO, 2016) și după apariția, în anul aniversării Centenarului României Mari, a volumului *Cartea de aur a Centenarului Marii Uniri*, anul trecut la Târgul de carte Gaudeamus, a fost lansat volumul semnat de profesorul Bogdan Bucur cu titlul *Sociologia proastei guvernări în România interbelică*, apărut la Editura RAO. La eveniment au luat cuvântul prestigioși istorici precum acad. Răzvan Theodorescu, vicepreședintele Academiei Române, prof.univ. Bogdan Murgescu, Universitatea din București,

conf.univ.dr. Adrian Niculescu, SNSPA București, conf.univ.dr. Marian Gabriel Hâncean, Universitatea din București.

După cum anunță chiar autorul, volumul *Sociologia proastei guvernări în România interbelică* reprezintă teza sa de doctorat, la care a lucrat mai bine de zece ani, coordonator științific fiindu-i profesorul Zoltán Rostás. Profesor la SNSPA, Bogdan Bucur a afirmat la lansarea volumului faptul că publicarea „a durat atât de mult, tocmai ca să nu greșească”. După parcurgerea consistentului volum de peste 700 de pagini putem afirma că Bogdan Bucur nu a greșit, ci a reușit să analizeze obiectiv și critic universul rural românesc interbelic din provinciile alipite Vechiului Regat cu ajutorul monografiilor Școlii Sociologice a lui Dimitrie Gusti. Astfel, sunt analizate „manifestările” regimului monarhic din punct de vedere etico-juridic, precum și politico-administrativ, la nivelul statal și local, cu precădere în cadrul satelor, prin metoda monografică. Scopul a fost acela de pune în lumină cum anume a fost organizată puterea politică, rezultatul fiind cel al unui centralism paralizant exercitat de Capitală asupra provinciilor alipite la Vechiul Regat.

Profesorul Bogdan Bucur stabilește cadrul metodologic al lucrării și analizează diferitele interdependențe dintre sociologie și politică în abordările lui Dimitrie Gusti și Anton Galopenția, precum și diferitele compromisuri politice

și ideologice, dar și adaptabilitatea la noul regim comunist a lui Gusti, vizibilă încă din interbelic. Aproximarea Școlii Sociologice a lui Gusti de regimul politic autoritar al regelui Carol al II-lea nu reprezintă o noutate, deoarece studenții lui Gusti nu au făcut doar cercetare sociologică prin satele românești, ci și propagandă politică în favoarea regimului carlist, după cum precizează Hans-Christian Manner (p. 726).

Lucrarea sociologului și istoricului Bogdan Bucur analizează vulnerabilitățile democrației interbelice în provinciile care s-au unit cu Vechiul Regat, demonstrând ipoteza lucrării și anume că România Mare a guvernat provinciile unite la 1918 mai prost decât vechile imperii. Astfel, exemplele sunt numeroase și anume că primarul, principalul agent electoral guvernamental, recurgea la abuzuri, la violență politică și electorală extremă, mai ales în campaniile electorale, încălcând legea și recurgând la forme de corupție inimaginabile. Astfel, primarul nu avea ca scop guvernarea comunității locale, ci propria sa securitate financiară, deoarece știa că menținerea sa în funcție se datora centrului, în speță ministrului de interne, care îl putea destitui dacă nu executa ordinele venite de sus. Funcționarea prin corupție a statului în provinciile alipite a contribuit la sărăcirea și pauperizarea satelor, țăranii fiind dezamăgiți de metodele și practicile corupte ale reprezentanților statului.

Tipul dominant al regimului politic în România interbelică a fost autoritarismul guvernamental. Astfel, instrumentele dictaturii erau folosite în cadrul democrației constituționale românești, fiind analizate pe larg de profesorul Bogdan Bucur. Starea de asediu, prin care colonelii și generalii controlau politic unitățile administrativ-teritoriale, cenzura prin care guvernul controla publicațiile cu opinii contrare puterii, precum și implicarea *Șiguranței* în chestiuni de natură politică au influențat discret sau fățiș democrația interbelică, ajungându-se astfel la un fel de *război intern*, după formula lui Bogdan Bucur, deoarece violența și retorica a partidelor

politice de la București erau exportate și la nivelul provinciilor, unde partizanele politice ale prefecturilor și primarilor erau la lumina zilei. Fenomenul se datoră faptului că partidele care guvernau, recurgând la instrumentul nedemocratic al stării de asediu, treceau la epurarea întregii administrații, de la vlădică până la opincă, de la funcționar, până la ultimul vătășel de la sat, cu scopul executării unui cât mai mare control și pentru a avea acces la resurse, care erau obținute fraudulos.

Proasta guvernare în provinciile alipite la 1918 avea ca fundament modul în care era pusă în practică legea fundamentală de la 1923. Astfel, după cum amintea Matei Dogan, în lucrarea *Analiza statistică a democrației parlamentare în România*, exista un fel de *mimic democracy*, fără precedent în Europa vremurilor. Dacă în Europa, guvernul era constituit în urma alegerilor și era emanat din cadrul unei majorități parlamentare, la noi formula guvernamentală era inversă. Prin urmare, Regele desemna o persoană din cadrul unui partid politic și acesta forma guvernul. Ulterior, guvernul organiza alegerile parlamentare pe care, fără nicio problemă, le câștiga cu ajutorul jandarmeriei și prefecturilor. Trebuie menționat faptul că alegerile parlamentare nu erau lipsite de fraude electorale, de prezența bătașilor electorali și de atotputernicia primarului și prefectului. Armand Călinescu menționa faptul că venea în secția de votare cu revolverul din dotare. Datorită acestor anomalii ale democrației interbelice, guvernării nu mai aveau timp de a administra țara, deoarece toată lumea se ocupa de alegeri și de menținerea în funcții a membrilor de partid. După ce partidul pierdea guvernarea, noul executiv epura toată administrația fostului guvern.

După Marea Unire de la 1918, politicienii Vechiului Regat, în speță PNL-ul Brătenilor, adică dinastia de Florica, nici nu vroiau să audă de principiul descentralizării sau de acordarea anumitor autonomii provinciilor care au proclamat Unirea cu Vechiul Regat. În

România interbelică, administrația locală a funcționat cu delegare de la centru și se subordona stictamente autorităților guvernamentale centrale (p.373). Astfel, guvernarea a fost și a rămas una centralizată, pe model iacobin francez, iar năravurile orientale au perpetuat o administrație centrală și locală corupte.

Manifestările administrației din Moldova, Muntenia și Transilvania, dar și cea aromânească sunt astfel analizate de profesorul Bogdan Bucur. Spre exemplu, ardelenii și basarabenii începeau să regrete administrația austro-ungară și cea țaristă, deoarece nu erau obișnuiți cu practicile orientale de la București.

Conflictul monahiei constituționale cu partidele politice, precum și rezultatele electorale din decembrie 1937 au dus la apariția monarhiei autoritare dorită de mulți politicieni ai epocii. Astfel, Gheorghe Tătăreanu, desemnat de monarh să formeze guvernul, a pierdut alegerile, precedent politic de neimaginat pentru orice guvern al României, începând cu anul 1918. Consecința rezultatului votului a fost un regim constituțional dictatorial. Astfel, constituția de la 1923

a fost suspendată, organizațiile politice au fost declarate ilegale, scoase în afara legii și s-a înființat primul partid unic din istoria politică a României cu numele de Frontul Renașterii Naționale al cărui șef suprem era chiar regele, devenit peste doi ani, iunie 1940, Partidul Națiunii. FRN a fost trasformat în partid unic și totalitar și antisemit, pe model nazist.

Profesorul Bogdan Bucur analizează șomajul intelectual interbelic apărut în cadrul universităților, adică inflația de licențe. Astfel, statul a devenit incapabil de angaja absolvenții de studii superioare, odată cu declanșarea crizei economice, 1929-1930. Rezultatul șomajului intelectual a constat în faptul că Generația de la 22 nu s-a regăsit în cadrul democrației constituționale românești și a optat pentru diferite partide extremiste.

Profesorul Bogdan Bucur conchide lucrarea arătând că România traversează astăzi cea mai fecundă perioadă din întreaga istorie.

Florin Grecu

[„Hyperion“ University of Bucharest]